

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjárónak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm-ként 6 fillér-
többesüri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki n t
k ő t s z e r : c s ü t ő r t ö k ö n é s v a s á r n a p .

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Az ifjúsághoz!

Az ifjúsághoz szólok, Nemzetünk élet-fajának virágaihoz. Hozzátok, ti kedves ifjak, a kiknek életéhez annyi vágyainknak, reményeinknek megvalósulását fűzzük.

Nem pusztá szó, ami ajkaimon elhangzik. Minden szónak gyökere a tiszta érzés, a szerető szív, amely oly hosszú időre terjedő nevelői munkásságom alatt egészen, osztatlanul az ifjúságé volt. Azé az ifjúságé, amelynek nevelését, tanítását az isteni gondviselés kezeimre bízta.

Ilyen drága kincshez, az ifjúsághoz, ki is lehetne hűtelen! Szerethetné-e Istenét, hazáját az a tanító, az a nevelő, aki Isten országának, a nemzeti életnek e fakadó virágait szeretettel, lelke minden erejével ne gondozná.

Ha még ilyen is lenne: az nem e pályára való. Az Ámos Commerius szerint kössön malomkövet a nyakára . . .

Am, kedves ifjak, ha a tanítótól elvárjuk és pedig méltán elvárhatjuk azt, hogy szeretet vezérelje őt magasztos hivatása betöltésében, nektek is kötelességetek, hogy szeretettel lépjétek át az iskola küszöbét.

Bizonyos az, kedves ifjak, hogy a nagyfontosságú hivatást, amelynek célja az igazi embernevelés, mi csak akkor tölthetjük be, ha őszinte bizalommal, ragaszkodással telt lelket hoztok az iskolába.

E nélkül a mi tanításunk, a mi nevelői törekvéseink mítsem érnek. A kathedrát a ti lelketek eleveníti meg. E nélkül vetünk, de nem aratunk. Életünk, munkássá-

gunk hasonló lenne ama szerencsétlen földműves ember életéhez, aki arcának véres verejtékével szántotta föl földjeit, ám a kedvezőtlen természeti viszonyok tönkretették fáradságos munkájának gyümölcsét.

Nézd annak a szegény embernek beborult, csüggedt lelkét! . . . Sajnálod ugy-e? . . .

Beborul a mi lelkünk is, valahányszor látjuk, hogy bizony vannak olyan ifjak is, akiknek lelkébe utat atyai intelmeink, jó tanácsaink nem találnak. Midőn látjuk, hogy szeretetünk melege, némely ifjunak jéghideg keblét sehogy se melegítheti föl. Mondhatjuk, hogy ami a dermesztő fagy a zsenge növényzetre: az az elzárkózott, rideg lélek a mi munkásságunkra nézve.

A második, amit lelketekre ohajtok kötni, a munka szeretete.

A természet lelke millió meg millió példában láttatja, szól hozzátok, hogy minden munkára van teremtve az ég alatt. Szakadatlan sürgés-forgás; fokozott, kitartó munka a legparányibb állat életében épügy: mint a nagy természet minden nyilvánulataiban. A mérhetetlen nagyságu korall-szigetek picinyke, kis állatoknak fáradhatatlan fokozatos munkája; a tengerek mélységes vize csöppekből alakult.

A munka szeretete bizonyára csodákat fog művelni a ti lelketek világában is. Napról-napra érezni fogjátok azt, hogy a munkásság mint víz közelebb a célhoz, a melyet magatok elé tűztetek s mily kedvessé teszi az életet. A henység párnája: a halál képét mutatja; a munkásság verejtéké-

ben: ott csillog az öröm, a meglepedés, a boldogság.

Aztán, mint jól tudjuk, a munka szeretetén épül fel az igazi, becsületes jellem is, mely nélkül én pedig, egy jó, Istenét és hazáját igazán szerető magyar ifjut nem is képzelhetek.

Ázért kedves ifjúság! még egyszer mondom: szeretettel vegyétek körül azt a fáradhatatlan munkást, aki életét a ti boldogulásokra szenteli. Ápoljátok lelketekben a munkásság iránti hajlamot, mert munkásság az élet sója, mely romlástól azt megóvjá, s ami fő: a munkaszereteten, e leg-szebb lelki tulajdonon épül föl az igazi jellem, mely nélkül pedig az életnek semmi értéke sem lenne.

Ezek a gondolatok járták át lelkemet, midőn hozzátok szólottam, kedves ifjak s ha tudnám, hogy meghallgattok engem, még sok olyan dolgot mondanék el, ami a ti lelketek épülésére válna.

—er.

Egy alispán a szükségrendeletek mellett.

Politikai körökben élénken tárgyalták Beniczky Lajosnak, Pestvármegye alispánjának azt a felkötőjöt, melyet a mostani megyegyűlés után az Országos Kaszinóban rendezett lakomán mondott. Azt hangsúlyozta ugyanis Pestvármegye első választott tisztviselője, hogy „ő a törvényen kívüli állapotban is jogosnak tartja az adószedések és ujonczozásnak szükségrendelet útján való eszközését s ha a kormány ilyen rendeletet bocsát ki, ő annak foganatosításában készségesen közreműködik s reméli, hogy e tekintetben a vármegye tisztikara is vele egy véleményen van“.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYÁJA.

Julcsa terve sikerül.

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárgyaja.
(Folyt. és vége.)

Mikor a kikoszarzott Péter előtt rebesgetni kezdtek, hogy Erszényes és Julcsa esküvője ki van tűzve, közel állott a megtévelyedéshöz. Minden akarattal és nem akarattal mozgatható test-részeivel azon volt, hogy megtudja a valót. De hogy tudja meg, mikor neki odamenni nem szabad? Addig gondolkozott, míg végre kitalálta. Levelet irt, melyben kérdőre vonta Julcsát, hogy komoly-e Erszényes Péterhez menetele, vagy nem? Kérte, hogy nyugtassa meg egy pár sorban hamar, mert a szíve a bizonytalanság miatt megszakad. Ha levelet irtsz — írja tovább — tedd a déli kapufélfá furóljukába, ott keresd az én ezután irandó leveleimet is. Mikor Kosaras készen volt a levélírással, rákötötte egy köre, beletette a zsebébe s várta azt a pillanatot, melyben kézbe-sítheti. Nem kellett sokat várni, mert egy reggel, amint a Julcsák kapuja előtt ment fel, Julcsát a veteményes kertben megpillantva, elköhintette magát, a lány oda tekintett s ugyanakkor láthatta, hogy Péter valami fehérét dobott a kertbe. Julcsa tudta, hogy az neki van szánva, felvette, s egy rejtett helyen kibontva elolvasta. Olvasás után nemcsak a levelet, hanem még azt az értéktelen követ is kebléhez szoritotta, mintha csak a Péter szíve lett volna, aztán össze-vissza csókolta a levelet is, a követ is. Természetes dolog, hogy a

levelek majd minden este kicserélődtek. Alig telt el egy pár hónap, Felszeginének valamelyik bugyuta cselédje a szekér tengelyét beleakasztotta a kapufélfába s kidöntötte, amde a levelezés nem szűnt meg. Kosaras Péter egyik levélkéjében megírta volt Julcsának, hogyha valamiképp kitűdnék az ő postaállomásuk, vagy kidöntetnék a korhadt kapufélfá, az utra kihajló diófa lehajló ágában — melyet ő már ki is lyukasztott — folytassák a levelek kicserélését. Tehát a diófa vette és adta át a leveleket a szerelmes ifjaknak, de nem tovább, mintegy hónapig, mert egy délutáni szélvész lehasította a diófa közvetítő hatalmas ágát. Kosaras tehát ismét levélbe csomagolt követ dobott Julcsának. Azt írta, a levélbe, hogy ezután egy hajító fához hasonló, természetes színű bikkfában keressé reggelenként a levelet, mely fácska, ha a két végét széthúzzák, úgy fog elválni egymástól, mint az iskolás gyermekek penna- és palavessző tartója, a nevezett fácska a nagykapu sarka felől a gyeprü tetején fog állni. Leveleztek is ilyformán egy ideig, de mint mindenek vége lesz, úgy ennek is vége szakadt, mert egy reggel korábban felkelt Felszeginé, mint Julcsa s amint tyukjait clette az »ülő« közébük csapott, s egy csirkét elrepített. Felszeginé »háj-háj-gatott s ugyanakkor a gyeprüről véletlenül leesett fácskát felkapta s az »ülő« után dobta, de csodák-csodája, csak az egyik fele ment el, a más fele a kezében maradt. Nem törődött többé a csirkével, nézegetni kezdte a kezében maradt fácskát.

Hm, mi tud e lenni? Ki tehette ide? Mire-

való lehet? Tünődött, forgatta, nézegette. Egyszer meglátja, hogy lyukas s hogy odabenn valami fehér van, addig piszkálta, míg egy levélkét vett ki belőle, aztán olvasta:

Édes Juliskám!

Leveleiből mindig azt olvastam ki, hogy legyen nyugodt, mert te másé sohasem fogsz lenni, csak az enyém s valahogy van, mégis nyugtalan vagyok, félek, hogy anyád miatt valami fennakadás lesz. Tán jó volna — mig az esküvő ideje el nem jő — anyáddal közölni, hogy te Erszényes Péterhez nőül sohasem fogsz menni, akkor legalább Erszényes is megtudná anyádtól, hogy hány hét két hét. A mi szívünk egymásért dobog, de hogy becsületes módon egymásé lehessünk, járjunk a tisztesség útján, hátha több és szebb eredménye lesz. Én tudom, hogy mi vagyon nélkül is boldogulni fogunk, de azt is tudom, hogy Erszényessel sem te, sem anyád nem jő ki, mert neki nem ti leletek, hanem a vagyon.

Alig várom, hogy kebledre boruljak,
S megcsókoljam méztől édes ajakad;
Ne busulj, mert mi bemarkadt kiadom
S ha úgy tetszik, interessel pótolom.
Százszor ölel, százszor csókol tégedet,
A te kedves, hü Kosaras Pétered.

Mikor özv. Felszeginé elolvasta a levelet, olyant jaidult, hogy Julcsa is meghallotta s mert már az ablakon át meglátta volt, hogy anyja a fácskából kihuzott levelet olvassa, az ágyba szaladt. Mikor Felszeginé belépett, leánya már el

Wekerle a megyei tisztviselők elnöke. A vármegyei tisztviselők országos egyesületének alakuló közgyűlése Wekerle Sándort választotta meg elnökül, bár ő telefon-kérdezősködésre azt elfogadni vonakodott. A közgyűlés megbeszéléséből Markhot Gyula ügyvezető alelnök vezetésével küldöttség járt Wekerlénél, aki most az elnökséget elfogadta.

A takarékpénztárak forgalma. A gazdasági válságot amely a tőkét mindenfelé visszatartja a vállalkozásoktól és befektetésektől, legjobban jellemzi a magyar és az osztrák takarékpénztárak kimutatása. E szerint a takarékbetétek 1902-ben tetemesen megnövekedtek és pedig Ausztriában 241, Magyarországon 110 millió koronával. A magyar takarékpénztárak tiszta nyeresége 1902-ben meghaladta a részvénytőke 21 százalékát. A takarékbetétek összege 1902. végén Ausztriában 1141, Magyarországon 1435 millió korona volt, együtt több mint 5 és fél milliárd korona. Ebből jelzálogkölcshöz 386, értékpapírra 128 milliárd korona jut. A takarékpénztárak kezelésében levő vagyon husz év alatt megkétszereződött és ma már nagyobb, mint a közös államadósság.

Irodalom.

„Góbéságok.” Kacagató székely históriák és elbeszélések. Irta Péterfy Tamás (Második kiadás). A magyar olvasóközönség jó ízlését mutatja, hogy a „Góbéságok” második kiadása fél-éven belül hatezer példányban jelent meg. A kacagató székely históriák nem pirulást keltő pikantériák, sem röhögni való drasztikumok, hanem a keresetlen néphumor igaz gyönyögyei. Péterfyt, mint írókat már tizenkét kötet után ismeri az olvasó közönség, művei mint „Gyász király”, a „Petőfi regék” valamint hateredeti székely regénye figyelemre méltók a magyar irodalomban. A „Góbéságok” méltán sorozható legjobb munkái közé. Sok eredetiség zamatos humor és a derűs, de ártatlan góbé fufang kellemesen mulattatja az olvasót. A tizives könyv ára 1 K 40 fillér. Kapható minden nagyobb könyvkereskedésben. Az ár beküldésére portómentesen küldi meg 1 K 40 fillérért: Péterfy Tamás, Budapest, IX. Köztelek.

volt ájulva, sőt színe is el volt változva az ijedségtől. Ez a színváltozás elég volt arra, hogy Felszeginé komolynak tekintse leánya baját. Szegény anya hamarjában azt sem tudta, mitévő legyen. Végre hideg vízzel való öntözés, kefével való surolás, lópatkókkal való hűtés a szív körül, felebbresztették Julcsát. Amilyen apránként javult a leány állapota, éppen olyan mértékben lohadt az anya haragja is. Estefelé Felszeginé a levelet megmutatta Julcsának, kérdőre vonta a történetéről. Julcsa szóról-szóra mindent úgy mondott el, a hogy történt s hozzátette azt is, hogy Erszényeshez nőül sohasem megy, mert őt nem szereti, viszont Erszényes is nem őt, hanem a vagyont akarja kézre kaparintani.

— Na, jól állunk! — mondta az anya. — De hiszen te azt ígérted volt nekem, hogy engedelmes fogsz lenni ezután is; amikor mondtam neked, hogy odaigértelek Péternek, azt mondtad, hogy te is neki ígérted nemcsak a kezdet, hanem a szivedet is.

— Igaz, csak hogy én Kosaras Pétert értetem mindig s nem azt a másikat. Anyám nem nevezte volt meg akkor, hogy micsoda Péternek ígért, aztán én is hallgattam.

— Te ma reggel beteg voltál-e?
— Nekem nem volt semmi bajom, csak színleltem beteg, mert féltem, hogy kikapok.
— Honnan tudtad meg, hogy a titok nyomára jöttem?

— Láttam az ablakon át, mikor a levelet a fácskából kivette s tudtam, hogy baj lesz.

— Miért nem mondtad eddig, hogy Erszényest nem szereted?

— Mindig készültem rá, hogy megmondjam, de...

— Micsoda de?

— De gondoltam, hogy az esküvő napján

Különfélék.

— **M. t. olvasóinkhoz** most, a tolyói évi utolsó évnegyed kezdetén azt a tiszteletteljes kérelmet intézzük, hogy lejárt előfizetésüket megújítani és esetleges hátralékaikat mielőbb kiegyenlíteni kegyeskedjenek, hogy nem kicsinylendő feladatainknak mi is pontosan megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely” hetenként kétszer **csütörtökön és vasárnap**, tehát minden héten kétszer kerül a székely anyaváros és vármegye közügyeit. Nem riadva vissza semmi áldozattól: híven, lelkiismeretesen és pártatlanul szolgálja a székely érdeket. Az a pár korona előfizetési díj, mely egyeseknek amugy sem lehet sok — bőven visszatérül azért, hogy legjobb tehetségünk szerint, mindig oly közleményeket kívánunk hozni, melyek lapunk hatáskörébe tartoznak s a közérdeket előmozdítani hivatottak. A székelység ügyeivel állandóan foglalkozunk, mert hiszen székely népünk előhaladása, boldogulása nemcsak székelyföldi, hanem elsőrendű nemzeti érdek is. Legyen szabad tehát m. t. olvasóink, önzetlenül támogató munkatársaink eddig tapasztalt nagybecsű pártfogását továbbra is kérnünk, hogy elváltat kötelezettségünknek — lehetőleg — még fokozottabb mértékben megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely” előfizetési ára lapunk homlokán olvasható. Az előfizetések postadíjmentesen beküldésére a 10489. sz. m. kir. postatakarékpénztári befizetési lap használható.

— **Tanítói kinevezés.** Majláth gróf püspök Ozsváth Miklós székelykereszturi oklevés tanító Selyére kántortanítónak nevezte ki.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** e havi rendes ülését kishalmgyi Hollaky Arthur főispán elnök vezetése mellett tegnap délelőtt tartotta meg a tagok élénk részvételével Dr Damokos alispán meleg hangon emlékezett meg a Magyar Földhitelintézet székelyföldi kirendeltségének mentő munkájáról s nagy sajnálattal jelezte, hogy az intézet kirendeltsége mult hó végével áldásos működését beszüntette, a mennyiben kirendeltségét bevonta s így a kölcsönök további lebonyolítása — habár ezután is készséggel áll rendelkezésükre a hozzáfolyamodóknak az intézet — a távollás miatt nehézségekbe ütközik. Majd Barabás András árvaszéki elnök, dr Lengyel tiszti főorvos, Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelő, Diemár kir. ügyész, Diószeghy kir. főmérnök és Zonda József tvh. kir. állatorvos tették meg jelentéseiket és Daniel Lajos közigazgatási előadó jelentését olvasta föl a vármegyei főjegyző. Mindegyiket tw-

elbujok s abból Erszényes megtudja, hogy baj van a háznál.

Nem lett volna szép!

— Tudom, de nem tudtam volna jobb mekkvést találni.

— Hát Kosarast igazán szereted?

— Igazán.

— Miből éltek meg?

— Miből?! hiszen itt elég minden van, csak gazda nincs. Ide házastitjuk Kosarast, aztán édesanyámnak nem lesz annyi gondja, a cselédekkel sem kell annyit veszőnie. Lám, mióta gazda nincs a háznál, ugy haladunk lefelé, mint az árvíz. Édes anyám! ma estére hívassuk ide Kosarast, ugy-e nem bánja?

— Bánja a kö! De mit csinálunk Erszényessel?

— Azt majd kitaláljuk hárman.

— Jó!

Estére Felszeginé Kosarast magához citálta s elmondta, hogy megbánta amit a multkor cselekedett volt. Akkori hihámat azzal hozom helyre — mondta tovább, hogy beleegyezem a leányommal való házasságba.

— Áldja meg érte az örökkévaló Mindenható Atyauristen — mondta Kosaras.

— Áldja meg mind a két kezével a miért a szerelmet többre becsüli a vagyonnál — mondta Julcsa.

— Hát Erszényessel mi lesz? mert éppen holnapután kellene, hogy az esküvője legyen — kérdezte Felszeginé Kosarastól.

— Hát meghivatjuk az én és Julcsám esküvőjére s punktum.

Meghivatták, de hogy elment-e, vagy nem, arra Salomoni bölcsesség nélkül is könnyű megfelelni.

József János.

domásul vette a bizottság s csupán Roediger Gyula kir. p. ü. ig.-helyettes jelentésénél szólalt föl dr Damokos alispán; panaszolva, hogy a dohánykülönlegességet árusító nagytőzsdét többször becsukva tartották, holott — habár miniszteri rendelet szerint joga is van hozzá a bérlőnek — egy cseppet sem méltányos azt megcselekedni nálunk. A helyettes védelmébe vette a bérlőt s ígéretet tett, hogy jövőre bizonyára módját ejti a tőzsdébérlő majd, hogy közönségünknek elbéli igényét is kielégítse. Más oldalról pedig az iránt tett egyik bizottsági tag felszólalást a nyílt ülésen, hogy bélyeget, sőt egyes dohányfajokat sem mindig lehet kapni a nagytőzsdében. Ezzel kapcsolatosan említjük meg a mult hónapban történt állami bevételeket is. E szerint egyenes adóban 24,121 koronával, hadmentességi díjban 186 K 43 fillérrel és bélyeg és jogilletékben 1577 koronával volt kevesebb és fogyasztási s italadóban 2823 korona 24 fillérrel, valamint dohányjövődékben 119 korona 38 fillérrel több bevétel volt, mint a mult év hasonló havában. Az elveszett marhalevél-ürlapok odiosus ügye is kísértett. Minden ülésben újabb és újabb fordulatok keletkeznek s most épen azon a ponton van, hogy valószínűleg még többet fizetett e czimen a vármegye az államnak, nem hogy hiány lenne. Ezt különben a községek tudnák leginkább kideríteni, ha összes nyugtáikat előmutathatnák. Most e hó végéig egy záros határidőt adott a bizottság a volt alispánok kihallgatására s ha addig az illetők dr Nagy Sámuel biz. tagnál védelmeiket előterjeszteni elmulasztják, meghallgatásuk nélkül is határoz a bizottság. Furcsa állapotokról hozta le a leplet az ülés rendjén dr Valentsik, tiszti ügyész. Vármegyénk árvaszékes szabálytalanságokat árult el az Antal Albert körispataki lakos feljelentése rendjén kikerült aktákban. A törvényt figyelmen kívül hagyva, a szokás és gusztus szerinti határozatokat hozott, amelynek miként történetjét most vizsgálat tárgyává teszi az alispán. A pénzügyi rendszert tisztázását is elrendelte a bizottság s e tárgyban egész a 70-es evekig visszamennek. Tudomásul vették Gyarmathy Ferenc ügyvédnek a közigazgatási bizottsági tagságáról — elfoglaltsága miatt — történet lemondását s hely betöltése iránti intézkedések megtételére az alispánt utasították. A tárgysorozat több, mint 50 pontból állott és pont délben volt vége az ülésnek.

— **A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium ifjusága** folyó évi október hó 17-én a főgimnázium disztermében Deák Ferenc a „haza bölcsé” születésének százados évfordulóján hazafias ünnepélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja az igazgatóság. Az ünnepély délután fél 3 órakor lesz. Műsor: 1. Himnusz. Éneki az ifjuság. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Szemlér Ferenc főgimn. tanár. 3. Deák emlékezete. Költemény, szavalja Brassai Imre VIII. o. t. 4. Alkalmi felolvasás. Tartja Katona Endre VIII. o. t. 5. Jubileumi induló, Vajda Emiltől. Előadja az ifjusági zenekar. 6. Szózat. Éneki az ifjuság.

— **A helybeli szakiskola** Deák Ferenc emlékeztetőre f. hó 17-én hazafias ünnepélyt rendez a következő műsorral: 1. Himnusz, éneki az ifjusági énekar. 2. Megnyitó beszéd, tartja Spaller J. tanár. 3. A haza bölcsé, szavalja Orbán Antal IV. éves tanuló. 4. Deák F. élete, ismereti Petrányi Miklós tanár. 5. Deák Ferenc, szavalja Pettinó S. III. éves tanuló. 6. Szózat, éneki az ifj. daloskör. — Az ünnepélyre e helyen hívja meg a t. közönséget az igazgatóság.

— **Emlék-ünnepély.** A helybeli ev. ref. leányiskola növendékei a tantestület vezetése alatt f. hó 17-én d. e. 9 órakor kezdődőleg Deák-emlékünnepélyt tartanak, mely alkalommal az általuk előadandó hazafias ének- és szavalatokon kívül alkalmi rövid felolvasást tart Bod Emma tanítónő. — Ezen ünnepélyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— **Színészeink** jövetelét tegnap teméntelen pakkos láda előzte meg s ma reggel már az egész társulat ide érkezett. A bérletek is szépen szaporodnak s így kilátása lehet szintársulatunknak egy jó szezonra. Adja Isten!

— Az örök mozdony sikere.

A „Székely-Udvarhely“ hasábjain már több ízben volt szó egy előttünk is lehetetlennek tetsző találmányról. Arról ugyanis, hogy Szabó Mózes homoródszentpáli (Udvarhelyvármegye) tanító egy oly gépezetet talál volna fel, amely varrógéptől elkezdve malmot, cséplőt, fűrészt, vasuti vonatot, sőt talán még léghajót is minden emberi és állati segély nélkül, a föld vonzó erejének felhasználásával képes hajtani; visszakapván munka közben az elveszett erőt. Azt is megirtuk, hogy Paparian B. Lukács és Tarisnyás Kristóf szamosújvári örménykereskedők pártfogásukba vették a máris híres találmány föltalálóját és birtokosát, aki fiával Szabó Gyula orgonakészítővel, folyó évi február 3-án utarkelt s Kolozsváron találkozáván örmény m. cénásaival, egyenesen Párisba utaztak. Azóta a francia fővárosban szakadatlanul folyt a találmány megfelelő szerkezeteinek elkészítése a két örmény kereskedő és Szabó Gyula jelenlétében. Most az itthon levő Szabó Mózes e hó tizenkettedikén azt a meglepő értesítést kapta Párisból, hogy a megszerkesztett csodálatos gépet folyó hó 8-án Szabó Gyula vezetése alatt egy angol társaság kiküldötté előtt bemutatták. A gép ingyenes hajtóereje a hozzá csatolt erőmérő mutatása szerint különböző állásban 420, 840, 1680 és 2520 méterkiló erőt mutatott, ami átlag 6, 12, 18 és 24 lóerőnek felel meg; másodpercenkénti egy lóerőre 70 méterkiló erőt számítva. Szabó Mózes homoródszentpáli tanító hozzánk küldött levelét így fejezi be: „E kiválóan örmömrre szolgáló tudósítást Párisból, folyó hó 12-én kaptam a fiam és a társaságtól, hála az ég Urának. A többi ezután következik“. Hogy azonban ezután mi következik, azt mi már igazán nem tudhatjuk. Azonban a d. r. k. tanító is aligha fogja sejtteni.

— **Berkeci Erzsike**, egy alig 16 éves fiatal lányka, hunyta le hosszas és türelmes szenvedés s a halotti szentségek ajtatos fölvétele után, szempillűt örökro városunkban. Berkeci Lajos helybeli iparospolgártársunk és neje Bocz Mária szeretet gyermeküket; Irma, Ida, Mariska, Katinka és Juliska kedves testvérüket siratják az elhunytban, kit e hó 13-án a róm. kath. sirkertben helyezték el általános részvét mellett végső nyugalomra.

— **Ismét egy tanító szerencsétlenségéről** kapunk hírt, még pedig a szomszédos Árvátfalváról. Nagy Domokos árvátfalvi nyugalmazott községi tanítót ugyanis hétfőn este 7 óra tájban egy gyorsan menő szeker vigyázatlanságból elütötte s az 50 éves veterán tanító ennek következtében súlyos belső sérüléseket szenvedett. A sajnálatos eset általános részvétet keltett a vidék lakossága körében. A megsérült tanítót beszállították a vármegyei kórházba.

— **Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat** választmány Ujfalusi József dr. elnöklete alatt tartott közelebbi ülésében Kovács János, Szemlér Ferencz és Tamás Albert helybeli róm. kath. főgimnáziumi tanárokat a Társulat rendes tagjainak sorába iktatta és a titkút utasította, hogy részükre a tagságról szóló díszes oklevelet állítsa ki.

— **Az oklándi olvasókör** e hó 18-án d. u. a község háza nagytermében Deák-ünnepélyt rendez. Az emlékbeszédet Harmath Jenő kir. járásbíró tartja. Demeter Dénes karácsonfalvi unitárius lelkész alkalmi ódáját fogja előadni. Azon nap délelőtt a kör tagjai testületileg vesznek részt az Istentiszteletben, melylyel kapcsolatosan fog megtartatni az iskolai ünnepély is. Este közvacsora leend a kör helyiségében.

— **Halálozás.** E napokban helyezték örök nyugalomra özv. Lukácsfi Jánosné szül. Csiki Rózaliát, aki életének 82-ik évében jobblétre szenderült. Halálát Lukácsfi Ödön és neje, Lukácsfi Lajos közkórházi tisztviselő és neje, mint gyermekei és széleskörű rokonság gyászolja.

— **Zabszállítás.** A kisbéri ménésbirtoknak 10,000 mázsa zabszükségletét közvetlenül a gazdáknál szerzik be. Az ajánlatok a ménésbirtok igazgatóságánál adandók be.

— **Tanulmányi kirándulás.** A róm. kath. főgimnázium 55 növendéke Embery Árpád tanár vezetésével kiránduláson volt 9. és 10-én. Segesváron megkoszorúzták a Petőfi-szobrot, amely alkalommal Anka János VIII. o. t. beszédet mondott, Láng Árpád és Brassay Imre VIII. o. tanulók pedig szavaltak. Az ifjúság csapata eljárt Petrosénybe is, ahol megtekintette a nagyszabású kőszobránkat, továbbá azon vidék egy remekszép helyét a „Szurdokot“. Onnan az ifjak főpásztorok székhelyére Gyulafehérvárra utaztak és a római leletekben gazdag múzeumot szemléltek meg s azonkívül sok más nevezetességet. Innen vasárnap reggel visszatértek az anyavárosba. Az ifjúság útjában sok nemes áldozatkészséggel találkozott, amelyekért köszönetet mond e helyen is. I—

— **A székelyek segítése.** Kézdivásárhelyről jelentik: Darányi földmivélsügyi miniszter leiratilag értesítette az itteni Gazdasági Egyesületet, hogy 100 darab üsző vételére és ezeknek a kisgazdák között való szétosztására 4 százalékos kölcsönt ad, amelyet három éven belül kell visszafizetni.

— **Felfüggesztett vármegyei főjegyző.** Lapunk zártakor egészen biztos forrásból értesülünk, hogy szárhegyi gróf L á z á r Ádám, Udvarhelyvármegye főjegyzője és a szomorú hirre vergődött „Székelyudvarhelyi Bőriparaszövetkezet“ sokoldalú elnöke ellen — hivatalos köteletség-telejesítés megtagadása miatt — a belügyminiszter a fegyelmet megelőző vizsgálatot elrendelte és egyszersmint hivatali állásától felfüggesztette. Az eset város-szerte élénk heszéd tárgyat képezi. A dologban — mondják — az a legsajnálatosabb, hogy a szombati közgyűlésre — állítólag — betanult hazaflyas szép beszédek a gróf ur részéről elmondatlanul maradnak, amennyiben felszólalási jussától legalább egyidőre elesett.

— **Helybeli lépcső-levelező-lapok** B e t e g h Pál könyv-, papír-, i. o. és rajzszerekeskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. alatt igen nagy választékban kaphatók. Hazai művészek készítménye. Egészen új fölvételek: 1. Részlet a Kossuth Lajos-utczából. 2. A vasúti állomás és pályaudvara. 3. Udvarhelyvármegye közkörháza. 4. A kir. törvénytörvény és járásbíróház épülete. 5. Kir. főreáliskola. 6. Millénáriusz emlékémlék. 7. Róm. kath. főgimnázium. 8. A homoródszentpáli barlangban a vármegyei tanító-egylet által elhelyezett Erzsébet emléktábla. 9. A székely támad, székely bánja vár-róm. 10. Az állami kő- és agyagipari szakiskola épülete. 11. A Brunekben 1813-ban elesett székely katonák emléktáblája Kis szobrász képével. 12. A katonai lakatnyalátka. 13. Székelyudvarhelyi Solymossy féle sósfürdő hat részletben fölvetett látképe. 14. Orbán Balázs bárónak Székelykeresztúrt emelendő szobra Hargita Nándor szakiskolai igazgató terve szerint. 15. A katonai lakatnyal. 16. Millénáriusz székely emléke. — Ezeket kívül sajtó alatt vannak és közelebből megjelennék: 17. Szent-Ferenc, rendi templom a Batthyány-térrel. 18. Szent-Ferenc rendi templom belseje a fő- és mellékközponttal valamint freskóival. 19. A Deák Ferenc-tér a kir. pénzügyi palotával, Mária-Valéria gyermekkerettel, Jézus-szoborral és a magaslaton levő plébánia templommal. 20. Az ev. ref. templom és kollegium. 21. A vármegyei ház. 22. Székelyudvarhely város látképe háromszoros nagy-ságban.

— **Borszék** világhírű fürdőjét a tulajdonos két község bérbeadta ötven évre, mert a házi kezelés sehogysém váltott be. Össze-vissza két komoly ajánlat érkezett s a kettő közül Fekete Mór kapta meg a bérletet elég jutányosan. A bérlet az első 15 évben 70,000, a további 20 évben 80,000, s az utolsó 15 évben 90,000 koronát fizet. Ezenkívül köteles a bérlet az első öt évben fél millió korona értékű beruházást tenni, ami a bérlet lejártával a birtokosságnak marad; a további szükséges beruházást pedig féláron váltja vissza a tulajdonos. Ha mindez beválik: akkor talán Borszék is képes lesz majdan az egész vidék jólétét előmozdítani, különösen, ha a közlekedés javultával a nagy világ részére is könnyebben lesz hozzáférhetővé.

— **Tátrai különlegességek.** Cornides Károly és Társa Felkán (Szepesvármegyében) igen életrevaló konzervgyárt létesített s készítményeiről csinos árjegyzéket adott ki. Vörös és fekete áfonya, gyümölcs-izék, narancs-iz, csurgatott virágméza, gomba-konzervek, gomba-fűszer, szarvasgomba, főzelék-konzervek, cukorborsó, aszalt főzelék, száraz vetemények, hus-konzervek, hideg hus-ételek, Juniperus borovicska s több más incesiklandozó különlegességeket kínál. Ezekről árjegyzéket szívesen küld.

Közgazdaság.

Készítsünk komposztot. A komposzt egyike a legértékesebb trágyaféléknek, amely tápláló anyagokban szerfelett gazdag s így termésköszítő hatása kiváló. Dacára e jó tulajdonságának, nagyon kevés gazdaságban készítik, holott minden udvaron akadnak anyagok, melyek másként egyáltalán nem értékesíthetők. Ilyenek mindennemű növényi vagy ásványi hulladékok, szőr, szarudarabok, vér csontok, hullák, rothadt növényi részek, burgonya vagy répa, falomb, gyomok, fahamu, háziszemét stb. Mindezen anyagok több vagy kevesebb növényi tápanyagot tartalmaznak s így megfelelő kezelés után nagyon értékes trágyává alakíthatók át a komposzttelepen, de hogy az sikerüljön, föltétlenül szükséges, hogy megfelelő módon kezeltesse, mert ennélkül csak szeméttel lesz belőlük. A komposzttelepet célszerű félreeső, de a lakóházhoz közel eső helyen létesíteni, hogy a legcsökélyebb hulladékanyag is odahordható legyen. Szükséges, hogy a nap, eső és fagy, szóval minden elmállást és rothadást elősegítő tényező érvényesíthesse hatását a telepre, mely hosszukás négyzetalakban rakandó. Ha bőven áll hely rendelkezésre, akkor 1½—2 láb magasságban rakandó, mert így ekével is átforgatható, különben pedig rakható magasabbra is, de ez esetben kézi erővel forgatandó meg, ami nem nagy baj, mert esős időben a cseléderő elégszer rá ér a forgatást eszközölni. A komposzttelepre hordott anyagok rétegzetesen rakandók, minden egy lábnyi komposztra fél lábnyi föld hordandó, a komposztnak pedig minden rétege — a bomlás elősegítése céljából — foszforsavas gipszzel vastagon behintendő. Az egész komposzttelep azután évente kétszer-háromszor átforgatandó, átkeverendő, hogy az egész tömeg laza maradjon. Amennyiben föltalános trágyalé van, annak felhasználása is ajánlatos a komposzttelepen, mert igen helyes, ha az nyirkosan tartatik. Az így kezelt komposztban két év alatt jól elrothadnak a reá hordott anyagok s akkor, a mikor egész tömegében eléggé egyöntetűnek látszik, akkor kihordható az és kertekben, szőlőben, továbbá réten, vagy szántóföldön egyaránt jól felhasználható. Kat. holdanként minőség szerint 180—250 métermázsát lehet belőle alkalmazni.

A paszuly termeléséhez. A paszuly azon növények közé tartozik, amelyek nagyon igényesek, mert megterem az összes talajnemeken s csak túlkötött és túllaza talajokon kétséges annak termelése. A szárazságot igen jól tűri, tehát termelése biztos, ellensége kevés van s azok is számottevő kárt ritkán okoznak benne. Nagyban való termelésével csak egyes vidékeken foglalkoznak s ott is csak gyalog féleségei jöhetnek tekintetben, mert a felfutó bab csak kerti termelésre alkalmas, mivel nagybani termelése nagyon költséges lenne, továbbá ezen féleségek piacot sem igen kapnának vagy legalább is nem örvendenek oly nagy kelendőségnek, mint a gyalog-paszuly egyes kiválóbb féleségei. Mivel a paszuly kétféle alakban kerülhet fogyasztásra, vagy zölden, vagy szemesen, azért a termelő mindig e szerint kell, hogy megválassza a termelendő féleséget, mert míg zölden való fogyasztásra korán erő, zsenge husu fajok termelése a legmegfelelőbb, addig szemtermésre bár szintén korai, de kevésbé zsenge husu és gyorsan száradó féleségek termelése a legalkalmasabb. Zölden való fogyasztásra termelt paszuly termelésénél sohasem lenne elmulasztandó a talajnak nitrógenben való gazdagítása, mert a nitrógentartalmu talajok tulajdonsága tudvalevőleg az, hogy a növények sejtjeit lazakká teszik s így sokkal hosszabb ideig lehet zölden fogyasztani s sokkal később száradódik és fásul el a paszuly. Ezzel szemben a magra termelt paszulyféleségek termelésénél a szuperfoszfát alkalmazásával érhetjük el a kívánt hatást, mert ezzel gyorsanérésűvé tesszük azt s ezenfelül a terméshozamot kedvező években hihetetlen módon fokozhatjuk általa. Nagybani termelésre legalkalmasabb a fehér gyöngypaszuly és az egyért ezer bokorbab.

— **Antracén irótenia** legjobb és állandóan friss minőségben gyári áron a »Székelyudvarhely« kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír- és rajzszekereskedésében) **Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. alatt kapható**. Ezen kitűnő tenia a tollból könnyen, sötét kéken folyik, csakhamar megfeketedik és a tollat nem rontja. Rendes írás- és másolóhoz egyformán kiválóan használható. Ismét-eladóknak rendkívüli kedvezmény! — Színes tentákban nagy választék!

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Torták a legkülönbözőbb választékban úgy **pompás cukrászsütemények** is friss minőségben állandóan kaphatók: **Ernst György cukrászatában** Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 15. sz. alatt Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

2021—903. tvsz. eln. szám.

Arlejtési hirdetmény.

A vezetésem alatti okládi kir. járásbíró-ság és az ahhoz tartozó fogház helyiségek fűtésére az 1904. évre szükséges, s legalább 1906/69 köbméter tüzifa szállításának biztosítása végett **1903. október 31-én d. u. 3 órakor** a kir. járásbírósnál, az I. számú teremben, nyilvános árlejtést tartok, melyre a vállalkozni, szándékozókat azzal hívom meg, hogy az árlejtési feltételek az I. számú jegyzői irodában naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők és hogy az árlejtésben résztvevők 40 korona bánatpénzt kötelesek letenni. Kir. járásbíróstól.

Oklánd, 1903. október hó 8.

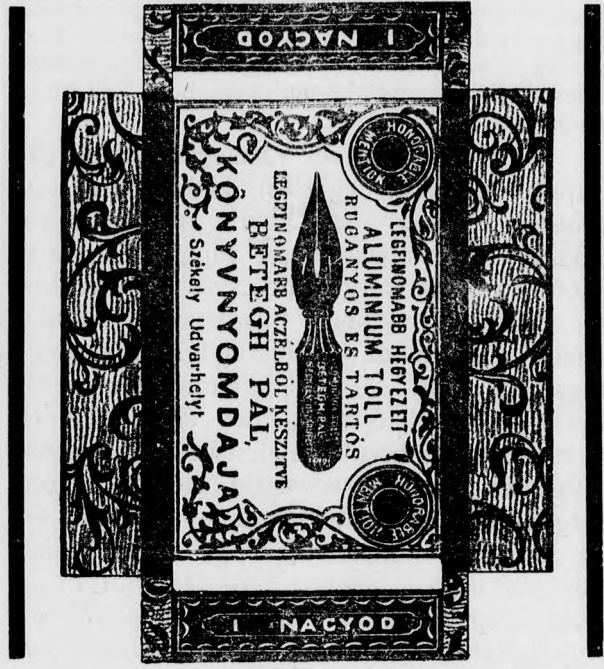
Harmath Jenő,
kir. járásbíró.

Hitelt nyujtok.
1—2—3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek.
A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

... Ne vegyen senki ...
HANGSZERT
míg
Reményi Mihály
mű-hangszerész legujabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetis **Budapestről, Király-utca 44/l. sz.**

Szíves figyelem! Kínai dísz- és báli legyezők, pénz, dohány, szivar- és szivarkatárczák, irótollok, különleges tollszárak, tollkésék, helybeli és művészi kivitelű képes levelező lapok, levelező-lap albumok, rajzszekők, mindenféle vonalzó, rajztáblák, rajztömbök, füzetek és irkák, hegedők és hegedűfelszerelések, okarinák, beszélő, zenélő, éneklő és szavaló phonograph gépek s minden a könyv- és papirkereskedelem köréhez tartozó árucikkek legolcsóbb árban és lelkiismeretes kiszolgálás mellett kaphatók: **Betegh Pál könyv-, papír-, író és rajzszekereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. alatt.**

Mint gyógyviz csodahatása.
Kászoni Főkut.
Természetes gyógyborviz!
Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: **SENTPÉTERY GERGELY** fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmutáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deak-tér 15 szám alatt. — Üvegenkinti ára 12 fillér.
Mindig friss szállítvány.

Thierry A. gyógyszerész balsama
a legjobb diätetikus háziszor emésztési zavarok, gyengeség, rosszullet, gyomorégés, szorulás stb. ellen, a köhögést csillapítja, a görsöt megszünteti, a nyálkát feloldja és tisztító hatással bír. Tizenkét kicsiny, vagy hat kettős üveg bérmentve ládával együtt 4 korona. **Thierry A. gyógyszer-tára az „Órangyal“ hoz Pregrada Rohitsch Sauerbrunn mellett.**
Csak akkor valódi, ha az itt feltüntetett apácza védjeggyel van ellátva. Nagyon ajánlatos ezt a szert mindig utazás alkalmával és minden esetben magunkkal vinni.

Thierry A. valódi Centifolium kenőcse a leg-erősebb szívó kenőcs, mely alapos tisztító hatása által fájdalmat szüntető gyors gyógyulást idéz elő és lágyítása által minden behatolt idegen testtől megszabadít. Turistáknak, kerékpározóknak és lovaglónak nélkülözhetetlen. Postai szállítással két tégely bérmentve három korona 50 fillér. **Thierry A. gyógyszer-tára az „Órangyal“ hoz Pregrada, Rohitsch, Sauerbrunn mellett.** Utánszaktól óvakodjunk és ügyeljünk a fennebb feltüntetett és minden tégelybe beégett védjegyre. Ajánlatos, hogy ezen szert utazások alkalmával minden esetre magunkkal vigyük.
Központi raktár: **B u d a p e s t e n** Török J. gyógyszerész, Z á g r á b b a n Mittelbach S. gyógyszerésznél és B é c s b e n Brady C gyógyszerésznél.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig ke-reshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452“ jelge alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.**

Kitűnő szabás és jó munkáért kezeség vállaltatik!

Uj divatos férfi és gyermek ruhák
készítetnek a legjutányosabb árakban az őszi és téli idényre dus választéku hazai és külföldi posztókból.
Szenkovits János
utóda férfi- és női divatüzletében.

Uj női divatterem!
Van szerencsénk a nagyérdemű városi és vidéki közönség becses tudomására adni, hogy **Székelyudvarhelyt, Bercsai Károly ur női divatüzletének udvarán,** egy a mai kor kényes igényeinek teljesen megfelelő, külön próbatertemmel bíró **női divattermet** rendeztünk be. — Elvállaljuk mindenféle női ruha készítését a legegyszerűbb fazontól a legfinomabb angol és francia divat szerint, valamint női kabátokat, gallérokat s minden a női szabáshoz tartozó munkát. — Gyászruhákat 12 óra alatt készitünk. Tapasztalataink Budapestben, Bécsben, valamint Magyarország nagyobb városaiban szereztük. Czégünk fiatalabb tagja mint szabász Bécsben 3 évig működött. Csinos és izléses női ruhákat a legjutányosabb áron állitunk elő. — Női divattermünkkel egyetemben szabászati tanfolyamot is nyitunk, melyre minden időszakban lehet jelentkezni. — Beccs partfogásukat kérve alázatos tisztelettel
ROÓZ TESTVÉREK,
női szabók.

Vasüzet áthelyezés!
Van szerencsém szíves tudomására hozni az igen tisztelt vevőközönségnek, hogy **üzletemet** ez év augusztus hó 20-tól kezdve az ev. ref. kollegium mellett levő ev. ref. egyház volt papilakba helyeztem át. Midőn szíves partfogását továbbra is kérem, a nagyérdemű közönségnek jegyzek kiváló tisztelettel:
P. Zakor Endre
vaskereskedő az „Aranykaszá“-hoz.
Vasüzet áthelyezés!